

משה חיים פלח

- בשיטת הרשב"א בגדר דין חזקה דאיתרע 1
 בדברי הרא"ה בדין ספיקא דאורייתא 4
 בענין המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן להוציאן ... 6
 בענין אי אזיל רבי מאיר בתר חזקה 9

בשיטת הרשב"א בגדר דין חזקה דאיתרע

בעולה ואין לומר שמא לא תחתיו זינתה
 דכל שאתה ממשיך זמן חזקתה לא
 נבעלה עד שנתארכה, ועוד שזה ודאי
 בספק אחד אסורה היא מדאורייתא
 משום ספק סוטה ואילו אשת איש
 שראינוה שנבעלה אין תולין דבר תורה
 להקל משום חזקה דכשרות שברי שור
 שחוט לפניך ואין כאן אלא חדא ספיקא
 ספק צאונס ספק צרלון וספיקא
 דאורייתא לחומרא. ומה שאמרו זריש
 פ"ק דכתובות ולדרוש לכו דאונס
 בישראל מישראל שרי ומותרת לבעלה אף
 על פי שראינוה שנבעלה, דשאני התם
 דראינו מתחילת ביאה צאונס כו'
 עכ"ל, ומצואר לכאורה בדברי הרשב"א
 דכל היכא דאיתרע החזקה ע"י מעשה

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח
 מלאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי
 ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אינו
 תחתיו ואת"ל תחתיו ספק אונס ספק
 רלון לא לריכא כגון צאשת כהן ואצ"ע"א
 צאשת ישראל וכגון דקיבל זה אצוה
 קידושין פחותה מצת ג' שנים ויום אחד,
 והקשו תוס' דצאשת כהן נמי נוקמא
 צחזקת כשרות לכהונה ונימא דלאו
 תחתיו זינתה [וכן צאשת ישראל פחותה
 מצת ג' נוקמא צחזקת היתר ונימא
 דצאונס זינתה].

ויעוין ברשב"א צמשמרת הבית (צ"ד
 ש"ב) דתירץ וז"ל חדא דכל שאתה
 מעמיד אותה על חזקתה העמידנה
 בחזקה שלא נבעלה עד עכשיו שנמלאת

ודאי, אלא דמספקא לן האם הכ מעשה אוסר, לא מהניא חזקה.

ויעוין עוד ברש"א בחולין (יג) שכתב וז"ל והיכא דנשמטה גף העוף או נשברה רגלו מן הארכובה ולמעלה ואין ידוע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה כתב רבינו ז"ל דמסתברא דספק דאורייתא היא ולחומרא וכדתניא שחט את הושע ונמלאת גרגרת שמוטה ואינו ידוע אם קודם שחיטה וכו' זה היה מעשה בצית שאן ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה וה"ה לכל שאר טרפיות וכדאמרין לקמן (נא ה) הבהיא אימרתא כו' ש"מ דכל היכא דאיתיליד ריעותא לחומרא תלינן כו' ותדע דהא קי"ל (סג) דחוששין לספק דרוסה כו' ויעוין עוד ברש"א (סג מו ג).

אך לריך ביאור דהא לקמן (יג ג) קי"ל כר"ג ור"א דהאשה שאמרה משארסתני נאנסתי נאמנת ואמרי בגמ' משום דאיכא חזקה, וכן לקמן (יג ה) בהיתה מעוברת קי"ל כר"ג ור"א דנאמנת לומר לכשר נבעלתי אע"ג דאיכא שור שחוט לפניך, וכבר עמדו בזה האחרו'.

והי' האחרו' דשאני התם דאיכא נמי טענת צרי, וצרי צלירוף חזקה

מהני אף בחזקה דאיתרע לפנינו, אך ל"צ גדר הצירוף, וצפשוטו היינו דאף בגוונא דאיתרע הויא חזקה, אלא דהויא חזקה קלישתא ולא מהניא להתיר במקום ספק דאורייתא, ואכתי איכא בזה דין ספיקא דאורייתא לחומרא, אך צלירוף צרי מהני.

אך נראה לצאר צאופ"א [ויסוד הדברים בדברי הגר"פ (נד' צס' צנין נחוס צענין צרי ושמא צפ"פ)] דיסוד הדין דכל היכא דשור שחוט לפניך לא מוקמינן אחזקה, היינו ע"ד מה דנתצאר צדינא דחוששין שמא במקום נקב ניקב, דהנה בחולין (ט ה) בעא מיניה רבי אבא מרבי הונא צא זאב ונטל צני מעיים והחזירן כשהן מנוקצין מי חיישינן שמא במקום נקב ניקב, וכבר תמכו האחרו' דלכאורה כיון דידעינן דזאב נוקב א"כ ליכא ריעותא כלל צמה דהחזירן כשהן מנוקצין, והוי כנאצדו צני מעים דכשרה, ויעוין ברמב"ן (סג יג ג) ונתצאר שם (וכבר עמדו ציסוק"ד) דיסוד דין חזקה הוא ד"כל ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן" ומש"ה היכא דלא חזינן ריעותא כלל לא חיישינן, אך צבא זאב ונטל צני מעים, הרי לנד דאיכא ריעותא שפיר חזינן לה השתא, ואף דליכא בזה סיבה להסתפק טפי מאצדו צני מעים,

בנבעלה ספק באונס ספק צרלון, צזה ל"ש למימר כל ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן, דהרי ללד דנבעלה צרלון חזינן את הדבר המוליאה מחזקתה, והרי עינינו רואות אלא שאינן יודעות מה הן רואות, וצכה"ג שפיר נפקא מחזקתה.

ומעתה מצואר הא דצמקום צרי שפיר מוקמינן לה צחזקתה, דדוקא היכא דחזינן לפנינו מעשה מסופק, כגון ודאי נבעלה ספק באונס ספק צרלון, ל"ש לאוקמה אחזקתה, דהרי מספקא לן שמה ילאה מחזקתה לפנינו, אך היכא דאיכא טענת צרי המפרשת את המעשה דנעשה באונס, שוב לא חזינן ריעותא צחזקה כלל, ויעוין צמלחמות צפרק אלו נערות (לו א) דציאר דאהני צרי לאחזוקי לחזקה יעו"ש.

מ"מ כיון דללד דאיכא ריעותא חזינן לה, לא מוקמינן אחזקה [וכמו כן צשחט צסכין ונמלאת פגומה דפסיל רצ הונא אפילו צשיצר צה עלמות כל היום כולו, צפשוטו צגוונא דלצד הסכין מודה דכשרה וכ"ד רוצ הראשונים, והרי צפשוטו שיצר צה עלמות כל היום כולו הוי ודאי ממש דפוגס וליכא סיבה להסתפק עפי מאצד הסכין, אלא דכיון דהשתא חזינן לריעותא לפנינו, לא מוקמינן אחזקה, ונתצאר צאורך צמקומן].

ונראה עד"ז צציאר דצרי הרשצ"א, דכיון דיסוד דין חזקה הוא דכל ריעותא דלא חזינן לא מחזקינן, היכא דאיכא מעשה לפנינו אלא דמספקא לן האם אהני להוליאה מחזקתה, וכגון

בדברי הרא"ה בדין ספיקא דאורייתא

תורה שהרי על הספיקות מציאין חטאת
 והכא איכא משום הכנה דרבה דאיסור
 תורה כו' עוד הקשה מהביא דאמרינן
 צכתוצות האומר פתח פתוח מלאתי
 נאמן לאוסרה עליו ואקשינן אמאי ספק
 ספיקא הוא ספק תחתיו זינתה ספק
 אינה תחתיו ואם תמלא לומר תחתיו
 ספק צאונס ספק צרלון ומדרינן
 דצאשת ישראל הכי נמי דשריא, ואף על
 גב דתרי ספיקי לאו מכח תערובות אתי,
 ולאו קושיא היא, דהתם נמי מספק
 ראשון מותרת מן התורה דמוקמינן לה
 אחזקה דהיתירא, אי נמי כולבו תרי
 ספיקי צעלמא זכל דוכתא ודאי איסורא
 דרצנן הוא ולאו דאורייתא וכיון דכן
 הכא גבי אשה אין ראוי להאמינו על פיו
 לאוסרה עליו כיון דליכא אלא איסורא
 דרצנן עכ"ל.

ומבואר בדברי הרא"ה דעמא דספק
 ספיקא אסור מדרצנן היינו
 משום דספק הראשון אסור מדאורייתא
 מדין ספיקא דאורייתא לחומרא וממילא
 הספק השני אסור מדרצנן, דהוי ספיקא
 דאורייתא, והדברים לריכס ביאור

אמר רבי אלעזר האומר פתח פתוח
 מלאתי נאמן לאוסרה עליו ואמאי
 ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק לאו
 תחתיו ואת"ל תחתיו ספק צאונס ספק
 צרלון לא לריכא צאשת כהן כו' והנה
 הראשונים הביאו שיטת הר"י דלא
 שרינן ספק ספיקא אלא צב' ספיקות
 הצאות מכח תערובות, ותמכו
 הראשונים מסוגין דמבואר דמהני ספק
 ספיקא אף צספיקות דעלמא.

והרא"ה צדק הצית (צ"ד ש"צ) תירן
 וז"ל עעמא דרצנו ז"ל דלא
 אמרינן ס"ם שרי בדאורייתא אלא היכא
 דצספק ראשון שרי מדאורייתא אלא
 מדרצנן אסור כגון הא דתערובות הילכך
 ה"ל ספק שני ספק דרצנן אצל כל היכא
 דצספק ראשון מיתסר מדאורייתא ספק
 שני אסור מדרצנן דלא חסוב אלא חד
 ספיקא, ולפיכך הוא מפרש מה שאמרו
 ציום עוב לענין צילה דאם נתערבה
 צאלף כולן אסורות, דאספקא קאי לומר
 שאפילו ספק נולדה ציום עוב ספק לא
 נולדה ציום עוב נתערבה צאחרות כולן
 אסורות משום דספק ראשון איסור

מדאורייתא, דספק איסור תורה אזלינן לחומרא מדאורייתא, והאי דינא אינו אללא צספק איסור ודאי, אך צספק ספיקא דהוי ספק איסור ספק ליכא האי דינא [וע' שער'י (ש"א פ"ט)] ומלצד זה איכא דין נוסף דספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן, והאי דינא נהיג אף צספק איסור ספק, דכיון דהספק הראשון אסור מדאורייתא, נהיג ציה הך דינא דספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן.

אולם אכתי הדברים לריכים ציאור, דמנא ליה להרא"ה הך תרי דיני דספיקא דאורייתא לחומרא, דכיון דאת עיקר דינא דספיקא דאורייתא לחומרא האמור צסוגיא דצילה שס פירש הרא"ה דהוי מדאורייתא ומשום דחייצה תורה קרבן על הספיקות [ומש"כ העלת לכאורה ע"ס וכוונתו אשם תלוין מנא ליה דאיכא דין נוסף דספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן ואף צאיסור ספק ויל"ד.

לכאורה, דהרי צעיקר דינא דספיקא דאורייתא לחומרא מלינו צ' שיטות, שיטת הרמצ"ס (ספ"ע מעומאת מת וצכ"ד) דאינו אללא מדרבנן ומכ"ת כל הספיקות לקולא, ושיטת הרשצ"א (קידושין עג א) ודעמיה דספיקא דאורייתא לחומרא מדאורייתא, וא"כ אי אזיל הרא"ה הכא כשיטת הרשצ"א דספיקא דאורייתא לחומרא הוי מדאורייתא [וכדמשמע להדיא צדצריון] ולהכי הספק האחד אסור מדאורייתא, א"כ היאך סיים דממילא ספק שני אסור מדרבנן, הא דין ספיקא דאורייתא אינו אללא צספק על האיסור עלמו ולא צספק איסור ספק, דמהאי טעמא לא מיתסר מדאורייתא, וא"כ מהיכ"ת דיכא אסור מדרבנן [ואי אזיל כשיטת הרמצ"ס דספיקא דאורייתא לחומרא מדרבנן, א"כ אמאי הספק הראשון אסור מדאורייתא].

ולכאורה מצואר צדצרי הרא"ה דבר חידוש, דתרי דיני ספיקא דאורייתא לחומרא איכא, האחד

בענין המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן להוציאן

ובס' נפש חיב (סי' ו) דן להוכיח מסוגין דאף צכהאי גוונא פטור, דאס לא כן אמאי לא משני כגון שהגציהן ע"מ להלניען ונמלך קודם שעקר גופו, דחויב גניבה הוי משעת הגצבה, אלא ע"כ דאף צכהאי גוונא פטור יעוין שס, ויעוין עוד צשיעורי הגרנ"פ (עייניי הולאה סי' ח).

אך לכאורה יש לתמוה, דהא צשצת כ) אמר רבי אבין אמר רבי אילעאי אמר רבי יוחנן היה טעון אוכלים ומשקין ונכנס ויואל כל היום כולו אינו חייב עד שיעמוד כו' מאי קמ"ל שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך הא אמרה רבי יוחנן חדא זימנא דאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן המעביר חפלים מזוית לזוית ונמלך עליהן והוליאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך אמוראי ניגבו מר אמר לה צבהאי לישנא ומר אמר לה צבהאי לישנא, הרי צלישנא קמא קאמר רבי יוחנן להדיא "אינו חייב עד שיעמוד" ומשמע דכל דעמד וחזר ועקר גופו חייב,

אמר רבי אבין הזורק חן מתחלת ארבע לסוף ארבע וקרע שיראין צהליכתו פטור שעקירה לורך הנחה היא, מתיב רב ציבי צר אציי הגונז כים צשצת חייב שכצר נתחייב צגניצה קודם שיצא לידי איסור סקילה היה מגרר ויואל מגרר ויואל פטור שהרי איסור צצת וגניצה צאין כאחד ואמאי הכא נמי לימא הגצבה לורך הולאה היא, הכא צמאי עסקינן כגון שהגציהו על מנת להלניעו ונמלך עליו והוליאו וכי האי גוונא מי חייב והאמר רב סימון אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן המפנה חפלים מזוית לזוית ונמלך עליהם והוליאן פטור שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך כו', והנה צעיקר דינא דרבי יוחנן דהמפנה חפלויו מזוית לזוית ונמלך להוליאן פטור, דנו האחרו' היאך הדין צגוונא דהגציהן ע"מ לפנותן מזוית לזוית וקודם שעקר גופו נמלך להוליאן, מי אמרינן דכיון דאיכא עקירת גופו ע"מ להוליאן סגי צזה או לא.

ומעתה מיושב היטב, דבלישנא קמא דרבי יוחנן דמיירי צהיה טעון אוכלין ומסקין] והיינו צהיה טעון על גופן] דצזה כיון דגופו נייח ואמרינן צזה עקירת גופו כעקירת חפץ, סגי דעקר גופו על מנת להוליא, משא"כ צסוגין צמגציה כים דמיירי להגציהו צידו, צזה כיון דידו לא נייח ולא אמרינן צזה עקירת גופו כעקירת חפץ, לא מהני מה דנמלך להוליאו קודם שעקר גופו.

ומדוקדק דבלישנא קמא דמיירי צהיה טעון נקט רבי יוחנן אפילו נכנס וילא כל היום כולו אינו חייב עד שיעמוד, אך בלישנא צתרא דמיירי צמפנה חפציו מזוית לזוית דמיירי צסתמא צנטלן צידו, נקט סתמא דפטור, וכן מדוקדק צסוגין דמייתי מלישנא צתרא דרבי יוחנן דמפנה חפציו מזוית לזוית.

ובסוכה (מג צ) פרכי גבי לולב צשצת אמאי עלטול צעלמא הוא ולידחי שצת אמר רבה גזרה שמא יטלנו צידו וילך אלל צקי ללמוד ויעצירנו ארבע אמות צרשות הרצים, ופירש רש"י שם וז"ל יעצירנו ארבע אמות צרשות הרצים הוא הדין דמלי למימר ויוליא מרשות היחיד לרשות הרצים, אלא

אף דכבר היה טעון אוכלין ומסקין, אלא דקשה לכאורה מסוגין דמשמע דאף צכה"ג פטור.

ונראה ליישב דהנה צפ"ק דשצת (ג א) צעי מיינה רצ מרצי העעינו חצירו אוכלין ומסקין והוליאן לחוץ מהו עקירת גופו כעקירת חפץ ממקומו דמי ומיחייב או דילמא לא אמר ליה חייב ואינו דומה לידו] הפשוטה לפניו וגופו לחוץ ונתן צעל הצית לתוכה דפטור ציה תנא דמתניתין אף לעני שהוליאה, רש"י] מאי טעמא גופו נייח ידו לא נייח, ופירש רש"י שם וז"ל ידו לא נייח הלכך כי הוליאה לא עקר מידי, ואין דרך הולאה צלא עקירה והנחה, גופו נייח על גבי קרקע והויא עקירה עכ"ל.

ויעוין צתוס' שם דנקטו צכוונת רש"י, דעיקר החילוק צין דצר המונח על גופו לצין דצר הנתון צידו, דדצר המונח על גופו חשיב כמונח על גבי קרקע, וממילא אמרינן צזה עקירת גופו כעקירת חפץ, אך דצר המונח צידו, אף דידו וגופו צאותה רשות, ואף דעקר גופו עם ידו, מ"מ כיון דידו לא נייח לא חשיב החפץ כמונח, וממילא אינו חייב כשחזר והוליא יעו"ש וכ"ה צראצ"ן (סי' שלח).

הרי מצואר מדצרי רש"י דכל דהגציהו
 על מנת ליטלו ונמלך להוליאו פטור,
 ומשמע דאף בגוונא דנמלך קודם שיקר
 רגליו אלא שכבר הגציהו, ולכאורה הוא
 דלא כסוגיא דשבת, אלא דהתם הא
 מיירי בהגציהו על מנת ליטלו דהיינו
 דאחזו בידו, וככה"ג סבר רש"י דלא
 אמרינן עקירת גופו כעקירת חפץ.

שכרוב מקומות וענינים אמרינן יש
 לחוש להעצרת ארבע אמות ואין לחוש
 להולאה כגון אם היה מונח בכרמלית או
 בקרפף או בגינה דאין כאן איסור
 הולאה דאורייתא ויש כאן איסור
 העברה ברשות הרבים, או הגציהו על
 מנת ליטלו ולא להוליאו ונמלך להוליאו
 פטור משום הולאה אם לא עמד לפוש
 בינתיים כדאמרינן במסכת שבת עכ"ל,

בענין אי אזיל רבי מאיר בתר חזקה

לשחוט אחריו וכן וחכמים אוסרים כו' בשלמא רבנן לחומרא אלא רבי מאיר מאי טעמא אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן מחייב היה רבי מאיר על שחיטתן משום נבלה מאי טעמא אמר רבי חמי הוהיל ורוב מעשיהן מקולקלים, אמר ליה רב פפא לרב הונא צריה דרב יהושע ואמר ליה רב הונא צריה דרב יהושע לרב פפא מאי איריא רוב אפילו מיעוט נמי דהא רבי מאיר חייב למיעוט סמוך מיעוטא לחזקה ואתרע ליה רובא דתנן תיגוק שנמלא צלד בעיסה וצלק צידו כו' אם אמרו ספק עומאה לטבר יאמרו ספק איסור להתיר, והשתא אם איתא דאזיל רבי מאיר בתר חזקה, אכתי תיקשי נהי דלא סגי במיעוט מעשיהן מקולקלין אך אכתי למה לי רובא, אפילו פלגא ופלגא נמי יהא מותר לשחוט אחריהן משום חזקת איסור, אלא ע"כ דלא אזיל ר"מ בתר חזקה יעו"ש עוד.

ויעוין בפמ"ג (סכ"ח שפ"ד סקכ"ז) דצ"ח נמי כן בדברי הגמ', דמהאי טעמא לא סגי במחלה משום דרבי מאיר לא אזיל בתר חזקה כשם דלא אזיל בתר

בדינא דרבי מאיר חייב למיעוטא, יש לדון היאך הדין לענין חזקה, האם חייב שלא לסמוך על דין חזקה, ויעוין במרדכי לקמן בפרק הזרוע (סי' השל) דלא מלינו דרבי מאיר פליג על דינא דחזקה אלא דנתקשה בטעמא דמילתא דהא חזקה לא עדיפא מרובא, וז"ל המרדכי ושוב מסיק פרק בתרא דיצמות (ק"ט ז) אליבא דר' מאיר דיש חזקה ליבוס ורובא לשוק וחזקה לא עדיפא מרובא כו' ומעתה תימה דארובא פליג רבי מאיר וחייב למיעוט ואחזקה לא אשכחנא דפליג בכל מקום שאנו מעמידים דבר על חזקתו כו' עכ"ל.

ובס' ישרש יעקב (יצמות ק"ע ז ד"ה סיפא חזקה לשוק) כתב להוכיח מכמה דוכתי דר"מ חייב נמי במקום חזקה, דהנה לקמן בפרק כיסוי הדם (פו ה) תנן חרש שוטע וקטן ששחטו ואחרים רואין אותם חייב לכסות צינן לצינן עלמן פטור מלכסות וכן לענין אותו ואת בנו ששחטו ואחרים רואין אותן אסור לשחוט אחריהם צינן לצינן עלמן רבי מאיר מתיר

רוצא, וצם' זכרון שמואל (סי' עג סק"ג)
תמה עוצא על דצרוי דמעולם לא שמענו
ללא אזיל רצי מאיר צתר חזקה יעו"ש.

צענין אחד שהרוצ שצא אחר החזקה
מצטל החזקה מכאן ולהצא דהחזקה
עשויה להשתנות יעו"ש].

עוד כתב שם להוכיח מהא דאמר רצא
(יבמות ק"ט ז) דטעמא דמודה רצי
מאיר צהלכה חמותה למדינת הים,
משום דאיכא רוצא לשוק וחזקה לשוק
והו"ל זכרים מיעוטא דמיעוטא
ולמיעוטא דמיעוטא לא חייש רצי מאיר,
ואם איתא דמודה רצי מאיר לדין חזקה,
תיפול"ל מדין חזקה גרידא [אלא דדן
לדחות דאה"נ אלא הולרכה בגמ' רק
לצאר דליכא רוצ נגד החזקה וע"ד
מש"כ תוס' שם (ד"ה סיפא חזקה) ח"נ
דעדיפא קאמר דאיכא נמי רוצא וחזקה
יעו"ש].

וכתב הישרש יעקב דאה"נ צקושיית
הגמ' נקטה בגמ' דרצי מאיר
אזיל צתר חזקה, וכן לרצה ורצ יוסף
דתירלו דמיירי צתרי ותרי דוקא ולהכי
לא אזיל ר"מ צתר חזקה, אך רצא דמשני
התם דהכא תרי חזקי [חזקת חי וחזקת
עברה] והכא חדא חזקה, צאמת ס"ל
דרצי מאיר לא אזיל צתר חזקה, כשם
ללא אזיל צתר רוצא, ורק צתר תרי
חזקות אזיל, כשם דאזיל צתר רוצא
וחזקה דעו"ז הו"ל מיעוטא דמיעוטא
יעו"ש.

ולכאורה יש להוכיח דרצי מאיר מודה
דאזלינן צתר חזקה, דהרי
ציצמות שם פרכי' למאי דאוקימנא
מתני' כרצי מאיר דחייש למיעוטא
אמאי צסיפא צהלכה חמותה למדינת
הים אינה חוששת והא איכא מיעוט
זכרים, ומשני משום דחזקה לשוק, הרי
דר"מ אזיל צתר חזקה, ואין לומר
דכוונת בגמ' רק צלירוף הרוצ
[וכשינוייה דרצא למסקנא] דהרי פרכי'
אי הכי רישא דחזקה ליצום תתייצם,
והא התם אדרצה הוי נגד הרוצ,

אך צעירוצין (לו ז) פרכי' מהא דמטהר
ר"מ צנגע צאחד צלילה אהא
דעירצ צתרומה ונעמאת ספק מצעוד
יוס ספק משחשיכה אין עירוצו עירוצ
ולא מוקי ליה אחזקה, ומשני רצה ורצ
יוסף דמיירי צתרי ותרי, ויעוין צפנ"י
צפ"ק דכתובות (יז ז) דהוכיח מהך
סוגיא דאזיל ר"מ צתר חזקה [וכתב
העטס דצאמת רוצא צפנ"ע וחזקה
צפנ"ע חזקה עדיפא, והא דרוצא וחזקה
רוצא עדיף היינו דוקא צמקום ששניהם

אולם יש לומר דכל מה דנקטה בגמ' דרבי מאיר מודה דאזלינן בתר חזקה, היינו מכח הכך קושיא גופא דאמאי צסיפא צהלכב חמותה למדינת הים לא חייש רבי מאיר, אך למאי דמסיק רצא דטעמא התם משום דרובא לשוק וחזקה לשוק וכו"ל זכרים מיעוטא דמיעוטא, יתכן דהדרין דצחמת לא אזיל רבי מאיר אף בתר חזקה, וצפרע דאפשר דרק רצא הוא דהדית דחזקה לא עדיף כי רובא כו' אך להו"א סברי דחזקה עדיפא מרובא, ולהכי אזיל ר"מ בתר חזקה.

ולדרך הישרש יעקב דפליגי רבה ורצ יוסף עם רצא צעירוצין אי אזיל רבי מאיר בתר חזקה, יש לומר דרצא אזיל לשיטתו ציצמות, דלדידיה ליכא הכרח מסיפא דמודה רבי מאיר דאזלינן בתר חזקה, ויתצאר עוד להלן.

ולשינויא דרצ נחמן דרישא דאיסור כרת חששו סיפא דאיסור לאו לא חששו, מצואר דאליצא דחמת טעמא דר"מ צסיפא הוא משום חזקה, אלא דצאיסור כרת חושש רבי מאיר ולא אזיל בתר חזקה, ולכאורה נראה מזה דמדאורייתא מודה רבי מאיר דאלינן בתר חזקה צכל גווני, אלא דמדרבנן חושש צאיסור כרת דמסתבר דאף לרצ נחמן דמחלק צין איסור כרת לאיסור לאו, אינו אלא מדרבנן, וכן משמע לישנא דחששו] ואף דלמיעוטא חייש רבי מאיר גם צאיסור לאו [מיכו גם צבא דחייש רבי מאיר למיעוטא, נחלקו הראשונים האם הוא מן התורה, ויעוין צתוס' וצרא' צסוגין (יב א) ולקמן (פו צ) וצצורות (כ א) וציצמות (סז ג, קיע א) וצכ"ד ואכ"מ].